

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto skupaj naprej . . . K 30—
pol leta „ „ „ „ „ 15—
četrt leta „ „ „ „ „ 7-50
na mesec „ „ „ „ „ 2-50

za Nemčijo:

celo leto naprej . . . K 34—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej . . . K 40—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo (spodaj, dvorišče levo). Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 83.

Izhaja vsak dan zvečer izvirno in praznično.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer: 1 mm visok, ter 63 mm širok prostor: enkrat po 8 vin., dvakrat po 7 vin., trikrat po 6 v. Poslano (enak prostor) 16 vin., parte in zahvale (enak prostor) 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati t. t. d., to je administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej . . . K 28— | četrt leta „ „ „ „ „ 7—
pol leta „ „ „ „ „ 14— | na mesec „ „ „ „ „ 2-30

Posamezna številka velja 12 vinarjev.

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Najnovejši vladni program.

Življenjsko vprašanje monarhije je danes le eno. Od zadovoljive ureditve narodnostnega problema je odvisen njen obstoj, njena bodočnost. O tem so prepričani resnični prijatelji države ravnotako, kakor njeni sovražniki. Značilno je, da se baš sovražniki najbolj bojijo, da bi monarhija iz lastne sile sklenila notranji mir, ker vedo, da bi se potem vsi njihovi razkosevalni načrti izjalovili. Časten zunanji mir bo mogla doseči monarhija le na podlagi častnega vse njene narode zadovoljujočega notranjega mira. To je danes splošno priznana resnica.

Vlada, ki se zaveda svoje usodopolne odgovornosti v najkritičnejših časih, kar jih je preživela država, mora torej postaviti vprašanje notranjega mira v ospredje vse svoje politike, vsega svojega truda in državniškega napora. Notranja konzolidacija je predpogoj vsake druge reforme, od nje je odvisna uspešna razrešitev vseh ogromnih gospodarskih in finančnih problemov sedanje dobe. Kdor tega ne spozna ali noče spoznati, ta je povsem nesposoben ali pa neveden držati v rokah krnili države.

S tega načelnega stališča moramo presojati program nove vlade. Velike gospodarske in socialno-politične geste ne bodo nikogar zapeljale. Vitez Seidler reformira v svojem programu vse in ima tisoč lepih besed za križe in težave sedanjega in bodočega časa. Toda tiste besede, ki jo pričakujejo narodi monarhije, ne pravičnosteni napram njihovim težnjam tiste besede ni v Seidlerjevem govoru. In tako je včerajšnji dan ne le za zatiranje narode, temveč tudi za državo dan globokega razočaranja. Ali je res, da so vsa naša stremjenja priti v tej državi do pravice zamaž? Z najostrejšim bojem proti Seidlerjevi vladi bo skušal tudi Jugoslovanski klub dokazati, da še vedno ni ugasnilo upanje, prepričati nemške in madžarske voditelje monarhije o neizogibnosti velikega notranjega preobrata. Čas hiti in vedno bolj se bliža dvanajsta ura.

g. Dunaj, 25. sept.

Ob veliki udeležbi je bila otvorjena današnja seja poslanske zbornice. Nemci so prorokovali burno sejo, viharen pričetek, a v to misel so se tako zagrizli, da še današnja govoriška »Neue Freie Presse« govori o viharnem dnevu, dasi ga nikdo drugi ni občutil. Menili so namreč, da Čehi privedejo posl. Klofača v trijumfu v zbornico, kjer ga ovenčajo na njegovem sedežu. Toda posl. Klofač je prišel povsem neopazno na svoje mesto, tako mirno in običajno, kakor da se ni v tem oziru nikdar nič spremenilo.

Po uvodnih običajnostih je čital dr. Seidler program nove vlade. Celo desnica je ostala ves čas do cela pasivna, a Nemci so večkrat več ali manj živahno pritrdjevali. Parkrat je dal Wolf znamenje za ploskanje, a na koncu ni bil niti on preveč navdušen, kajti mnogi so ploskali, on pa je obrnil hrbet in odšel, čestital ni dr. Seidlerju za program, ki je vendar v političnem oziru program čeških Nemcev.

V programu je naglašalo načelo ustavno zajamčene narodne enakopravnosti na podlagi narodne avtonomije ob varstvu državne enotnosti. Izvršitev pa misli tako, da se v deželnih mejah ustanove znana narodnostna okrožja po nakanah čeških Nemcev,

toda ozirati se bo pri tem na posebne razmere v raznih deželah! To je zopet poklon Dobernigu za Koroško in Štajersko. Vse to pomeni toliko, da dajejo Slovanom nekaj z desno roko, kar jim z levico takoj zopet odvzamejo. »Staatseinheit« vzame Čehom, mej tem ko daje Nemcem vse, kar želé, — »Besonderheiten« dežel pa vzamejo Slovencem na Koroškem in Štajerskem vse, kar jim v principu daje tista smešna enakopravnost.

Da bi bila mera še bolj polna, je dr. Seidler odločno odklonil »ideologije (naše državnopravne izjave!), ki se postavljajo v nasprotje z državo.« In vrhu vsega tega je še poveljeval dualizem, na katerem se ne sme nič omajati, — ko se je tako izborna izkazala!!

Menda zadošča! Več najneumnemu Jugoslovani ni treba, da razume, da tu ni kruha za nas! Vlada je odklonila vse naše kardinalne zahteve in zato mora biti tudi pripravljena, da dobi od naše strani povsem zaslužen odgovor.

POTEK SEJE.

Dunaj, 25. septembra. Predsednik dr. Gross odpravlja sejo ob 1/4 na 12. z nagovorom, v katerem slavi nove slavne uspehe naših armad na bojiščih. Mi črpamo iz teh uspehov nado, da bodo sovražniki spoznali pravi položaj in da se bomo na ta način približali vroče zaželenemu častnemu miru. (Živahno odobravanje.) Prosim zbornico za pooblastilo, da sporočim cesarju povodom uspehov naše armade naše čestitke in našo hvaležnost. (Živahno odobravanje.)

Predsednik se na to spominja umrlih poslancev Stahla in Damma ter izjavlja, da so poslanci Candussi - Giardo, Dürich, dr. Gregorin, dr. Masaryk in dr. Pitacco izgubili mandate, ker se niso odzvali pozivu z dne 3. julija, da pridejo tekom 30 dni k seji, oziroma da svojo odsotnost upravičijo.

V posebnem dopisu naznanja finančni minister predložitev finančnega zakona za 1917/18, proračunskega vizorija za čas od 1. novembra 1917 do 30. aprila aprila 1918. ter centralni računski zaključek za leto 1914/15.

Predsednik podeli na to besedo ministrskemu predsedniku vitezju Seidlerju.

Program ministrskega predsednika.

Ministrski predsednik dr. Seidler je v svojem programatičnem govoru izjavil, da nova vlada ne misli skrbeti samo za potrebe dneva, nego da hoče ugledati tla gospodarski, kulturni in politični obnovitvi avstrijske domovine. Vladni program je v prvi vrsti socialno in gospodarsko političen. Proračun, ki ga predloži finančni minister, bo resen opomin, se lotiti z vso silo uredbe državnega gospodarstva. Poleg štedljivosti je treba novih dohodkov in pridejo dotični načrti kmalu pred zbornico. Zakon o socialnem zavarovanju pregleduje vlada vnovič in ga čim prej predloži. Pripravljajo se tudi zakoni o preskrbi nastavljenec, o izobrazbi učiteljev, o preskrbi vojakov, zakon o premoagi in drugi zakoni. Najnujnejša stvar je prehrana prebivalstva. Vlada vztraja pri tem, da je zaloge vojnogospodarsko razdeljevati. Silno težko je vprašanje o preskrbi uradništva in delavstva. Vlada bo skrbela, da se čedalje bolj uveljavljajo načelo o obrambni skupnosti z Ogrsko tudi glede vseh potrebščin in zato se pripravljajo ustanovitve ministrstva za prehrano. Pripravljajo se tudi ustanovitve ministrstva za socialno skrb in za ljudsko zdravje. Svobodno gospodarstvo se bo moglo obnoviti le počasi, to pa iz ozirov na valuto, na surovine in na prostor na ladjah. Za ta čas bo treba

izpopolniti gospodarske centrale. Ministrski predsednik je napovedal zakone o uporabi vodnih sil in o elektrarnah ter glede agrarnih vprašanj naznanil veliko akcijo za izdelovanje umetnih gnojil. Tudi je obetal reforme glede obrt, rudnikov in železnic, izpopolnitev državnih železnic, reformo železniških tarifov in podpravljanje privatnih železnic. Ljudsko šolstvo naj dobi bolj praktičen značaj. V srednjih šolah se bo skrbelo za telesno izvežbanost in državljansko zavest.

O reformi ustave je ministrski predsednik rekel, da je sam sprožil v zbornici izvršitev načela o enakopravnosti narodov na podlagi narodne avtonomije. Skoro vse stranke so se načeloma ugodno izrekle. Vodilne misli, na katere se je zedinilo ministrstvo, predloži ustavnemu odseku. Glavno je, da se ustanove za celo državo v okviru kronovin in vpoštevajo njih posebnosti, okrožja, ki naj bodo diskusijska podlaga za uredbo narodnega vprašanja in za čas primerno uredbo državne in avtonomne uprave. Na Ogrskem nastali resni pomisleki, da bi prizadevanja za ustanovitev narodne avtonomije posredno ali neposredno vplivala na ogrske državnopravne razmere in zlasti na dualizem so brezpredmetni. Vlada se točno drži državnopravno razmerje obeh držav monarhije urejujočega državnega osnovnega zakona. Vlada pa ostane tudi na tem stališču v stvareh, ki se tičejo avstrijske države, zlasti tudi glede Dalmacije, ki je integruje del Avstrije.

To približanje, je nadaljeval ministrski predsednik, ne morem priznati za dopustno, da se na uredbo notrajnih avstrijskih ramer, mereči nameni vlade zamenjavajo s tendenco posameznih izjav, za katere ne mara vlada prevzeti nobene odgovornosti. Za uredbo lastnega doma pa je Avstrija izključno opravljena. Želimo notranje utrjenje države in najtesnejšo zvezo vseh moči, odločno pa zavrača vlada take ideologije, katere so v nasprotju z državo in katerim mora biti enkrat za vselej prepovedano siliti v uredbo javnih razmer v naši domovini. Vlada stoji nepram takim prizadevanjem, naj pridejo od katerekoli strani, neomajno na stališču avstrijske državne misli. Trdno je prepričana, da s tem obvelja pred vsem svetom. Opravičenje tega pričakovanja začeta vlada zlasti iz zunanjega položaja.

Temelji naše zunanje politike so znani po opetovanih oficijelnih izjavah. Vodilna misel in metoda izvršitve se ni nič spremenila. Podlaga tej politiki je slej kakor prej zvestoba našim zaveznikom. Tistim, ki mislijo, da služijo miru misli z grajo na zvezi centralnih držav, bodi povedano, da more njih početje imeti le učinek. Vzbudivi novič pri sovražnikih že na pol ugaslo vero in močenje zveze in s tem podaljšati vojno.

Mi smo prvi med vojskujočimi se državami izrekli željo in pripravljenost doseči v duhu spravljivosti mir. Dne 28. julija t. l. razglašena oficijelna izjava ministra zunanjih del, kakor tudi mirovna resolucija nemškega državnega zbora z dne 19. julija, ki soglašajo s stališčem cesarske nemške vlade, sta novič pokazali našo pripravljenost za pogajanja na označeni podlagi. Pri tej priliki smo tudi označili pogoje, pod katerimi smo pripravljeni na sporazumljenje. Izjavili smo, da naš obrambni boj nima nasilnega namena, da odklanjamo gospodarski boj in želimo časten in trajen mir, ki vstvari jamstva proti ponovitvi vojn. Za dosego tega cilja je želeli, da naj ne bodo razmerja med narodi odvisna od sile orožja, nego od vladanja pravice. Hvaležno smo sprejeli prizadevanja Svetega Očeta glede trajnega in pravičnega mira. Sodimo, da se dajo doseči dogovori, ki bodo pod primernimi jamstvi omogočili enakomerno, istočasno, kora-

koma izvršeno zmanjšanje oboroževanja in prinesli popolno svobodo na morju ter obligatorno razsodbo v mednarodnih preprih. Naša pripravljenost, priti na tej podlagi do porazumljenja z nasprotniki je resna in odkritosrčna; nosi jo zavest naše sile in absolutno utrjenega vojnega položaja. Če naši nasprotniki niso voljni sprejeti ponudeno jim roko, bomo svojo obrambno vojno nadaljevali do skrajnosti. Močna Avstrija, v kateri se vsi njeni narodi dobro počutijo, je najboljšje jamstvo za hiter in trajen mir. Zato stremimo za reformo ustave in že zato obsoja vlada kar najodločnejše izjave gotovih strankarjev, ki pričakujejo blagor Avstrije od sovražnega inozemstva. Vroč želimo tudi notranji mir, ker ne moremo več prenašati, da se naša najboljša moč drobi v narodnem prepiru in ker želimo vsi, ki smo dobre volje, da usodna izkušnja svetovne vojne domovine v političnem oziru ne oslabi, nega jo ojači.

Justični zakoni.

Poročevalec dr. Oiner poroča o sklepu gosposke zbornice, zadevajočemu justične zakone, in predlaga odklonitev izprememb, ki jih je izvršila gosposka zbornica na sklepih poslanske zbornice.

Justični minister dr. pl. Schauer pripominja, da vlada želi, da se sklenejo trije zakoni in je pripravljena, da to pospeši. Drugi del zakonskih prehodnih določb, ki naj bi pojasnile, kaj se ima zgoditi s še ne končno rešenimi pravnimi zadevami ob odpravi cesarske navedbe, je sedaj brezpredmeten, kajti prvotno sporno vprašanje je bilo med tem časom po razsodbah najvišjega sodnega dvora pojasnjeno.

Poslanec Seitz: Mi bomo zahtevali akte in odloke. Justični minister: Tukaj so. Seitz: Vsi? Justični minister: Bila sta izdana samo dva. Seitz: Samo dva? Minister: Gotovo. Seitz: Ali morete to trdit? Minister: Gotovo, tukaj sta.

Justični minister izjavlja, da bi bilo mogoče najlažje doseči soglasje v sklepih obeh zbornic pri tretjem zakonskem predlogu, kajti v glavni stvari tu ni nikakih razlik. Važnejša je razlika obeh sklepov glede prehodne klavzule prvega zakona, pa tudi tukaj je mogoče izjednačenje. Veljavnost kakih cesarske navedbe preizkusiti glede na notranje premise, tega sodnik vendar ne more. Seitz: Ali preizkusiti more, ali navedba ugovarja državnemu temeljnemu zakonu. Minister: To je mogel preizkusiti, ali zakon tega ne razločuje. Jaz se morem držati samo stalne prakse najvišjega sodnega dvora. Prišli bi do najtežjih neprilik, ako bi hoteli proglasiti za neveljavne vse tisoče razsodb izjemnih sodnij (Medklici: Po smrti se ljudje pomilošujejo. Nemir.); ne glede na zmešnjavo, ki bi se zanesla v pravno poslovanje. (Trajajoči medklici in ropot. Klici: Minister vislic.) Justični minister: To je vendar komično. (Viharni medklici.) Justični minister: Dovolite mi, da to pojasnim. Nisem hotel ničesar reči o vsebini vaših izjav in o povodu vaših medklic, marveč, ker se me je imenovalo ministra vislic. To se mi je zdelo komično. Seliger: Desna roka Hohenburgerja ste bil Vi. Minister: Oprostite, jaz vendar nisem bil legislativni sekcijški šef za kazenske stvari. Seitz: Namena ni drugega, nego ščititi Hohenburgerja. (Živahni medklici.) Justični minister: Izjemne sodnije so izdale skupno 4764 razsodb, izmed teh je bilo pravno veljavnih dne 7. julija 4653, 111 ne. Od teh 111 bi ostalo po določbah člena IV. 88. — 4741 razsodb je nedotaknjenih in ne zapadajo dvomu zato, ker je bil sodni dvor z odredbo po § 14. proglašen pristojnim. Dve kazenski zadevi sta se izvršili z oprostitvijo, 21 jih pride znova v razpravo, med temi 12 radi umora, več radi zlorabe uradne oblasti, tri zadeve radi tatvine, goljufije in ropa, ena obsodba radi hujskanja in radi razžaljenja potom tiska. Pri tem stvarnem položaju smat-

ram člen IV. za nesprejemljiv in mislim, da tudi gosposka zbornica ne soglašajo s sklepom poslanske zbornice za kasiranje teh 21 razsodb. Posledice konflikta med obema zbornicama... Seitz: To je samo konflikt med Vami in poslansko zbornico. (Medklici.) Justični minister: ...bi bile jako resne, ako bi se končno potem konference dosegli soglasni sklepi. Kakor hitro se dožene zakon o sestavi porotniških listin, bo mogoče 440 oseb, ki so morale do sledj ostati v preiskovalnem zaporu, pustiti na svobodo proti kavciji. Več sto za razpravo godnih kazenskih stvari se more rešiti. Ako pa ne pride do zakona, ostanejo obtoženci gotovo do 1. januarja 1918. in radi sodniške razsvetlitve bodo gotovo čakali še mnogo dalje na razpravo in ostanje v zaporu.

Seitz predlaga konec debate. Pri glasovanju se vzpostavijo sklepi poslanske zbornice z dne 14. julija 1917 v zmislu odborovih predlogov.

Zanimiva imunitetna afera.

g. Dunaj, 25. septembra. V današnji prvi seji poslanske zbornice se je pripetil zelo zanimiv slučaj v imunitetnih zadevah, kakršnega do danes najbrže še ni bilo.

Med govorom ministrskega predsednika dr. Seidlerja je namreč prišel v zbornico »bivši« poslanec Buřival, ki je bil obsojen (v družbi z Vojno, Netolicko itd.) zaradi »zločina« in je torej njegov mandat ugasnil, kar je že v otvoritveni seji proglasil starostni predsednik. Vselej se je poleg Klofača in okoli njega njegovi ožji somišljeniki.

Ta dogodek je kajpak takoj zašel med dvoranjane in predsednik dr. Gross je zaničljivo hitro izvedel. Da bi se predsednik izognil neljubemu incidentu in uporabi svoje predpisne moči, je skušal na miren način pripraviti Buřivala, da bi se odstranil. Vide-li smo zapored podpredsednika Udržala in Tusarja, ki sta se razgovarjala z Buřivalom; za njima je prišel predsednik »C. S.« posl. Stanek. — a vse je bilo zaman. Zbornica in galerije so z napetostjo pričakovali, kaj bo iz vsega tega.

Ob 1/2. je dr. Seidler dokončal čitanje svoje izjave, nakar je predsednik dr. Gross takoj pozval »bivšega« poslanca (Posl. Stříbrný klice: On je še vedno poslanec!) Buřivala, naj zapusti zbornico, ker je njegov mandat ugasnil in je bilo to proglašeno že v otvoritveni seji dne 30. maja. Posl. Buřival se ne zgané. Dr. Gross ga opozarja na posledice, kajti ako se ne odstrani, zakrivi zločin javnega nasilstva. Ta grožnja je vzbudila veliko presenečenja in raznih komentarjev. Ali Buřival se še vedno ni ganil z mesta. Nato je dr. Gross prekinil sejo, ki se je zopet nadaljevala šele ob 3. popoldne.

Buřival je ostal na svojem mestu sredi svojih prijateljev, ki so bili pripravljeni, da se postavijo zanj v bran proti vsaki sili. Tako bi Buřival sam ne zakrivil ničesar.

Medtem so se vršila pogajanja med strankami in »C. S.« še posebe. Dosežen je bil kompromis, ki je postavil imunitetno vprašanje vseh obsojenih poslancev v prav odločilen štadij. Kompromis glasi: Buřival se zadovoljno umakne iz zbornice dvorane in počaka, da imunitetni odsek reši njegovo in vseh ostalih poslancev imunitetno zadevo. To se mora zgoditi tekom 14 dni in predlogi morajo biti tudi že izdelani za zbornico. Nemški nacionalci so se hudo upirali taki razrešitvi, ali končno so se vendarle vdali. — Češki poslanci so šli v večjem številu po Buřivala, katerega so spremljali iz zbornice. Šele nato se je seja zopet pričela in prešla k obravnavanju dnevnega reda.

S tem incidentom moremo biti s praktičnega stališča jako zadovoljni. Na najkrajši način je bilo spravljeno v tek pereče vprašanje veljavnosti mandatov vseh obsojenih poslancev. Dosejel je imunitetni odsek rešil eno samo zadevo Grafenauerjevo. Poročilo odsekov, ki predlaga, naj zbornica prizna veljavnost njegovega mandata, je že od julija pripravljeno; moglo bi priti že takrat na dnevni red, ako bi — ne bilo nakrat znanega odpora. Tako pa pride Grafenauerjeva afera v poslansko zbornico že na podlagi tega odsekovskega poročila od meseca julija.

Poleg razlogov, ki govoré za razne obsojene poslance, prihaja pri posl. Buřivalu še ta zelo važna okolnost, da je bil član socialno - političnega odseka, ki je bil permanenten in njegov obstoj ni prenehal niti med vojno. Zato je tudi odbor izrekel, da tičejo vsim članom dijete za ves ta čas. Poslanec Buřival je torej užival poslansko imuniteto, ko so ga zaprli, sodili in obsodili. Poročevalec imunitetnega odseka posl. Onclul je razložil vse te okoliščine tudi Nemcem, a razložil jim je tudi stvar samo, radi katere je bil Buřival obsojen. Za vsakega juridičnega pričemika je jasno, da se je tu zgodila velika krivica, ki jo mora in — more

parlament sam popraviti. Zdi se, da so razlogi posl. Oncula zelo težko padali na tehnično!

Jugoslovanski klub.

Dunaj, 25. septembra. Dopolnjen je Jugoslovanski klub se ni mogel vtiči, ker obilo poslancev je iz jugoslovanskega ozemlja, ki bi bili mogli priti na Dunaj. Po polni se je klub pod predsedstvom dr. Korošca posvetoval o današnji vladni izjavi. Sklenjeno je bilo, da se imajo klubovi govorilni v budžetni debati držati najstrožje opozicije napram vladi.

Predsednik kluba je v konferenci načelnikov napravil zadevo zadržanih poslancev v razgovor ter je zahteval, da se takoj uredi. Vlada je obljubila, storiť primerne korake, da doseže neovirane zveze poslancev z domovino.

Poljski klub.

Dunaj, 25. septembra. V današnji seji poljskega kluba je bilo pri vtiču načelnika oddanih 25 glasov za dr. Lazarskega, 1 glas za dr. Leo, 28 glasovnic je bilo praznih. Dr. Lazarski je nato izjavil, da ne more sprejeti izvolitve, vendar pa bo do definitivne izvolitve načelnika vodil še nadalje vse posle Poljskega kluba. Dr. Diamand je tekotom prav zahteval, naj se Poljski klub pretvori v zvezo strank. Zbog te zahteve se je vnela daljša debata.

Predlogi in interpelacije posl. Ravniharja.

Dunaj, 25. septembra. Poslanec dr. Ravnihar je vložil predlog, da se deželno stolno mesto Ljubljana pomakne v prvi razred aktivitetnih doklad; dalje predlog za gradbo železnice od Godoviča preko Idrije do Sv. Lucije.

Poslanec dr. Ravnihar je interpeliral pravosodnega ministra zaradi rabe slovenskega jezika pri vrhovnem sodišču ter zaradi kršenja jezikovne ravnopravnosti pri južnoštajerskih sodiščih.

Posl. Ravnihar za preskrbo s premogom.

Dunaj, 25. septembra. Poslanec dr. Ravnihar je posredoval pri ministru za javna dela eksel. Homanu glede preskrbe premoga. Minister je poslanca zagotovil, da sme biti občinstvo povsem pomirjeno, ker se bo de za zadevo po vsej prejednosti zadovoljivo uredila. Na dnevnih izkazih je ugotovljeno, da produkcija od dne do dne narašča in skoro že dosega produkcijo v mirovnem času. Kontingenti na posamezne kronovine se določijo še tekotom oktobra, nakar takoj sledi dovolj. Porazdelitev v kronovinah med konsumente, odnosno dobavitelje pristoji deželni šefom. Glavni pogoj za nemoteno preskrbo s premogom je seveda ta, da noben izmed merodajnih činiteljev, n. pr. transportna sredstva, ne odpove.

Vprašanje draginskih doklad železničarjem. Posl. Gostinčar je postavil vprašanje glede podelitve draginskih doklad cestnim delavcem in profesorijom na državnih železnicah.

Za kompromisni mir.

Dunaj, 25. septembra. Posl. Neumann je vložil predlog, da se naj ustanovi parlamentarni odsek, ki bo deloval za kompromisni mir. Odsek naj šteje 52 članov in naj pripravi za zbornico primerno mirovno resolucijo.

Protij cenzuri.

Dunaj, 25. septembra. Danes je bilo razglašeno v poslanski zbornici poročilo tiskovnega odseka, ki zahteva takojšnje odpravo politične cenzure ter ureditev vojaške cenzure.

Mandat posl. Markova in Kuriloviča.

Predlog Čajkoveškega glede pristavitve Markova in Kuriloviča k sejam poslanske zbornice, se izročijo imunitetnemu odseku. Na predlog predsednika se sklene, da ima imunitetni odsek o tem predlogu in o drugih, ki zadevajo mandate, tekotom 14 dni poročati.

PREDLOGE O MLADINSKEM SKRBSTVU, IZBRISU OBSODBE IN O MLADINSKEM KAZENSKEM ZBORU.

Vlada je predložila drž. zboru tri važne socialnopolitične osnove. Prva se tiče mladinskega skrbstva, druga izbrisa obsodb, 3. pa mladini. kazen. prava. Že pred vojno so povsodi tožili nad naraščajočo podvajnostjo mladine. Vojna s svojimi spremeni pri kaznivih je to posuvelost neverjetno povečala in kriminalne slučaje mladoletnih oseb silno pomnožila. Statistični podatki navajajo naravnost strašne številke. Bilo je pa tako strokovnjakom kakor razsodnim laikom že davno znano, da dosedanj način proti hudodelnosti mladine, t. j. takolimenovane poboljševalnice in kazenskosodno postopanje proti mladostnim zločincem, nikakor ne dosega svojega namena, marveč v večini slučaje celo usodopolno škoduje. To velja za poboljševalnice, iz katerih je redkokdaj prišel kak resničen poboljšane, še bolj pa za ječo, v kateri je dobil mlad človek v osi veljih zločincih šele pravi pouk in vzgojo za zločinca. Novi zakonski načrt o skrbstvenih vzgoji ureja to perečo zadevo. Poboljševalnice v dosedanjem smislu se imajo opustiti, namesto njih pa ustanoviti vzgojevalni zavodi, ki imajo predvsem namen, da skrbstvenega gojenja vzgoje v vsakem oziru primerne državljan. To se ima doseči s primerno duševno in telesno izobrazbo in vzgojo, ki mora biti najkasneje s 21. letom zaključena. Pri tem se ne misli samo na zavode marveč tudi na primerne družine, v katerih se bo mladostni zavarovane vzgajal na državne stroške. — Zelo važen je tudi zakonski načrt o izbrisu obsodb mladoletnih oseb, ako kazni ni presegala enega leta ece. Saj je znan demoralizirajoči in očajalno izkoreninjavajoči učinek madeža sodne kazni. Koliko ljudi je radi kake mladostne nepremišljenosti propadlo ker se jih je vse življenje držal madež kazenskosodne obsodbe in so se morali neprestano tresti, če so postali tudi najpoštenjši ljudje, da pride nekega dne na njih mladostni greh ter jim uniči eksistenco. Tretji zakonski načrt obsega mladostnokazensko pravo. Po tem načrtu se v bodoče mladoletni sploh ne bodo več sodno kaznovali. Ne kazenski sodnik, marveč skrbstveno sodišče naj preišče, ali se je mladoletnik pregrešil proti kazensko zakon. Tudi nad 14letni mladostniki ne bodo brezpozorno odgovorni za zločine, marveč se bo postopalo z njimi po načelih skrbstvene oblasti. Za mladostnike, ki pridejo v zapor, skrb vrsta določb, da se ondi ne bodo še bolj pokvarili. Dalje je temu zakon dodana vrsta mladinskovarstvenih določb, tako predvsem prepoved, da bi se mladostnim ljudem dajale alkoholne pijače.

Državni proračun.

Dunaj, 26. septembra. Finančni minister Wimmer je danes predložil poslanski zbornici finančni zakon in državni proračun že od 1. julija 1917 za tekoče upravno leto 1917/18. Proračun upošteva pri izdatkih in dohodkih neredne razmere vojnega časa in sloni na spoznanju, da bodo te razmere trajale še celo leto. Državni izdatki so proračunjeni na 22.169 milijonov kron; izmed teh je 5360 milijonov trajnih izdatkov in 16.809 milijonov prehodnih. Med trajnimi izdatki so obrestil vseh doslej najetih vojnih dolgov v znesku 1702 milijonov kron. Med mimoidečimi po vojni provzročeni izdatki so: kvotni prispevki Avstrije za mobilizirano oboroženo silo 12 milijard, za vojne poškodovance in vojne begunce 338 milijonov, za podporo 3432 milijonov, za splošne vojnopomožne uredbe, zlasti prehrano ubožnih slojev 235 milijonov, za drž. nastavnice, duhovnike in delavce drž. obratov na draginskih dokladah 572 milijonov, za obnovitev vojnih pokrajin brez drž. kreditnih garancij 232 milijonov. Državni dohodki so proračunani: 3890 milijonov kot trajni dohodek in 304 milijone kot mimoideči dohodek največ iz davka o vojnih dobičkah. Trajni dohodki izvirajo: 667 milijonov iz direktnih davkov, 102 milijonov iz carin, 353 milijonov iz užitinskih davkov, 456 milijonov iz pristojbin, 649 milijonov iz monopolov in 1560 milijonov iz podjetij. Ostanek 93 milijonov izvirajo iz upravnih dohodkov. Posledica mnogoštevilnih zvišanih davkov in pristojbin je znatno povečanje vseh dohodkov v primeri z zadnjim mirovnim letom 1913. izvzemši upravne davke. Produktivske omejitve industrije, katere izdelki so podvrženi užitini, so slabo vplivale na dohodke iz užitnine. Nasproti znatno večjim dohodkom, iz monopolov z drž. obratov stoji povišanje izdatkov. Skupni prihodniklaj znaša 17.975 milijonov kron. Vlada zahteva dovoljenja, da za pokritje tega primanjkljaja najame 18.000 milijonov posojila. V ta znesek je že vsteti v budžetnem provizoriju zaprosenih 6000 milijonov. Iz pojasnil, dodanih finančnemu zakonu, je razvidno, da so zgol vojaški izdatki za vojno pokritje znašali v prvih treh letih vojne 27.293 milijonov kron. Za tekoče četrtvo vojno leto se računa, da bodo ti stroški znašali 12.000 milijonov kron.

Naš uspeh na Krnu.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 25. septembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Mestoma boji v predpolju.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Ob Soči močnejši sovražni artiljerijski ogenj in živahno delovanje letalcev.

JUGO - VZHODNO BOJIŠČE.

V Albaniji uspešni boji četašev. Šef generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berolin, 25. septembra. (Kor. u.) Wolffov urad poroča:

VELIKI GLAVNI STAN.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadna fronta prestolonaslednika Ruprehta Bavarskega.

Od naše artiljerije s silo izvršena borba proti sovražnim baterijam je dosegla časih močno popuščanje sovražnega ognja ob flandrijski bojni fronti. Posamezni močni ognjenim valom so sledili majhni napadi Angležev.

Armadna fronta nemškega prestolonaslednika.

Ob Aisni in v Champagni časih stopnjevano streljanje in izvidni boji, ki so nam prinesli vjete in plen. Na vzhodnem bregu Mose so se odigravali med cesto Vacherauville - Beaumont in Maucourt pri silnem artiljerijskem delovanju krajevnih infanterijskih boji. Južno od Beaumonta so iztrgale naše čete Francozom jarke v širini 400 m ter so se držale proti več protisunkom. V gozdu Chaume je prišlo do ljutih bližinskih bojev, ki položaja niso izpremenili. Pri Bézonauxu je imel sunek v sovražne črte popoln uspeh. V celem smo vjeli nad 350 Francozov. Ponoči je vdrila neka četa v naskoku pri Malancourt v sovražno pozicijo ter se vrnila z več vjetimi.

Včeraj zvečer so napadli naši letalci Anglijo. Metali so bombe na vojaške zgradbe in skladišča v srcu Londona, na Dover, Southampton, Chatham in Sheerness. Požari so

označevali učinek. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana. Tudi Dunkerque smo napadli z bombami. Sovražniki so izgubili 13 letal. Nadporočnik Schleich je dosegel svojo 22. in 23. poročnik Wüsthoff svojo 21. zmago v zraku.

Na vzhodnem bojišču in na makedonski fronti nobenih večjih bojev.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berolin, 25. septembra. (Kor. u.) Wolffov urad poroča:

Na Flandrijskem ognjenodelovanje menja juče se sile. Krajevni infanterijski boji ob cesti Menin-Ypres so potekali za nas ugodno. Pri drugih zapadnih armadah, na vzhodu in v Makedoniji nobenih bistvenih dogodkov.

Motilni ogenj na soški fronti. Iz vojnoporočevalskega stana 25. septembra: Včeraj je bil ob Soči živahnejši motilni ogenj na naše pozicije v zaledju in dohodne poti. Mestoma, zlasti na baniški visoki planoti, se je stopnjeval. Tudi sovražni motilni ogenj težkega kalibra na hribu Sv. Gabriela traja dalje. Na Krnu smo zažgali lastno mino. Sovražna pozicija je bila močno poškodovana in naši infanteriji se je posrečilo, da je pozicijo pomaknila na rob rupa prostora. Sovražnikov poskus, da bi se ustalil v rupi, je bil takoj preprečen.

Ponovne revolucionarne demonstracije v Italiji. Preko Curiha poročajo, da so bile v nedeljo v Milanu in Turinu zopet revolucionarne demonstracije. Poklicano je bilo vojaštvo iz Monze. Vrhovni poveljnik provinc Turin, Alesandria, Genova in Piacenza, generalni poročnik Ragni je izdal razglas, da je vojaško poveljstvo prevzelo vodstvo javne varnostne službe in da so vojaške sodnije nadomeščene z vojnimi. Skoro vsa delavska društva v Gor. Italiji so bila razpuščena. V turinskem mestnem svetu je izjavil neki mestni svetovalec: Ako gredo delavci na ulico in demonstrirajo proti vojni tako, kakor se je zgodilo v Turinu, je jasno, da so bili merodajni za to čisti politični vzroki in ne trenutno pomanjkanje kruha. To odkritosrčno priznanje kaže, da socializem služi v dosegu miru sedaj vsako sredstvo, tudi javen upor.

Italijanske izmišljotine o uporih na naši fronti. »Il Gazzettino« 10. septembra poroča, da je prišlo na avstrijski fronti v trenutku napada do številnih uporov in takoj je bilo treba vzeti nova ojačenja iz bojne črte. Ni treba poudarjati, da je ta vest izmišljena v Italiji. S takim pripovedovanjem skušajo Italijani zakriti upore na svoji lastni strani in odvrtiti pozornost javnosti od ogromnih neuspehov enajste ofenzive.

Zamenjava čet med Italijo in Francijo. »Neue Zür. Nachr.« poročajo, da se vrši med Italijo in Francijo zamenjava čet. Nezanesljivi italijanski polki so bili poslani na zapadno fronto in nadomeščeni s francoskimi in angleškimi.

Bomba na Trst. Tržaški listi poročajo 25. septembra: Včeraj zvečer okoli 9. ure so metali italijanski letalski bombe na Trst. Tri hiše so zadete. Prva bomba je padla v predmestje, druga v ulico R., kjer je razbila streho in stanovanje neke hiše, ogenj, ki je nastal, so hitro pogasili. Tretja bomba je zadela neko hišo v notranjem mestu, četrta je treščila v hišo št. 4. v ulici S. K sreči ni ne žrtve ne ranjenec.

Tudi peti dan bitke na Flandrijskem je potekel brez velikih angleških napadov. Nemški artiljeriji se je celo posrečilo mestoma dobiti premoč nad angleško artiljerijo, tako da ta na nekaterih odsekih fronte ni mogla več nadaljevati s pripravljanjem novih podvzetij. Samo na vzhodnem bregu Mose je prišlo do infanterijskih bojev. Vsled zadnjih izredno velikih izgub pa tudi tu ni mogel sovražnik razviti večjih napadalnih podvzetij.

Iz Curiha poročajo s švicarske meje, da je bilo opažati zadnje dni večje premikanje čet za angleško - francosko fronto, in da je iz tega sklepati na nove velike dogodke na frontah.

ANGLEŠKO URADNO POROČILO.

23. septembra. Nemške napadalne čete so izvršile danes rano jutraj napad severo - vzhodno od Langemarka. Zavrnili smo jih popolnoma ter so pustile 25 vjetih v naših rokah. Nato so napadli angleški strelski polki, zavzeli po hudi bitki nadaljnji kos nemškega obrambnega sistema v tej pokrajini ter vjeli nekaj mož. Na ostali bojni fronti nadalje dopolnjujemo zavzete pozicije. Infanterijsko delovanje se je omejilo na boje patrulj, v katerih smo vjeli nekaj mož. Naše artiljerijsko delovanje traja. Drug da-

nes prav zgodaj izvršeni sovražni napad na pozicije, ki smo jih bili nedavno zavzeli vzhodno od Villeretta, smo z izgubami za sovražnika zavrnili. Naše izgube so lahke. Število od nas na bojni fronti pri Ypresu od početka naših napadov dne 20. septembra vjetih znaša 3243 mož, med njimi 80 častnikov.

V Albaniji zapadno od Skumbija so avstro - ogrski in albanski oddelki izvršili uspešne sunke proti italijansko - francoskim varstvenim četam.

RUSKO URADNO POROČILO.

23. septembra. Severna fronta. Dne 22. septembra so naše čete med boji prodrale v smeri na Rigo ter vrgle pri vasi Runken sovražne prednje straže nazaj. V okolici Jakobštata so se ustale naše čete na desnem bregu Dvine ter obstreljevale prednje sovražne oddelke, ki so se urejevale na levem bregu. — Jugo - zapadna fronta. Dne 20. septembra so se omejevala vojaška podvzetja na ogenj pušk. — Rumunska fronta. Dne 21. septembra zvečer je izvršil sovražnik južno od mesta Radevec dva napada s plinom ter ob enem obstreljeval naše pozicije. Ker se je veter izprevedel, je neslo plin, ki naših jarkov ni dosegel, nazaj proti sovražniku. Tekom 22. septembra je sovražnik dvakrat napadel romunske pozicije pri vasi Muncelul. Oba napada smo zavrnili.

TURŠKO URADNO POROČILO.

24. septembra. Sinajska fronta. Na desnem krilu ojačeno artiljerijsko delovanje. — Kavkaška fronta. Na odseku desnega krila smo s svojim ognjem zavrnili sovražnika, ki je z dvema stotnjakoma poskusil nenaden napad.

NEMČIJA IN ARGENTINIJA.

Buenos Aires, 23. septembra. (Kor. urad.) V zbornici je izjavilo več poslancev, da izjave državnega tajnika nemškega zunanjega urada niso sprejemljive. Debatata se je odložila iz zbornice ni odločila o predlogu, ali naj se prekinejo stiki z Nemčijo ali ne.

Kritični dnevi na Ruskem.

Težko je, si napraviti količnik jasno sliko o sedanjih razmerah na Ruskem. Kar pišejo nemški listi in kar brzojavljajo stockholmski grošelovci je popolnoma nezanesljivo. Najverodostojnejša so še poročila, na Ruskem osebe in razmere poznavajočih Poljakov. Tako poročilo je priobčila krakowska »Nova Reforma«. Pravi, da je imela ruska дума 31. m. m. »zasebno« zborovanje, ker ji vlada na pritisk delavskega in vojaškega sveta ni dovolila javne seje. Na zasebnem zborovanju je bila izražena vznemirjenost in nevolja višjih in srednjih slojev nad neznošnim tiranstvom socialističnih doktrinarjev in demagogov. Vsi, ki imajo na Ruskem kake zmožnosti, vsi, ki imajo kaj izgubiti in ki imajo kakor se da dobiti samo z lastno dlanjo, vsi so že od maja meseca se z gnevom odvrnili od »nove Rusije«. Globoka indignacija je prevzela ne samo vso inteligenco, nego sploh vse imovitejše sloje v mestih in na deželi, posebno še med imovitejšimi kmetovalci. Ruski dnevniki prijavljajo polno dopisov o neznošnih razmerah, ki so nastale na kmetih. Iz teh dopisov izhaja, da napovedana razlastitev zemljišč nikakor ne veseli prebivalstvo. Od Stolypinove agrarne reforme, ki pa ni bila do konca izvedena, se je razvil prei na Ruskem neznan tip velikih kmetovalcev, ki tvorijo močno in samostojno gospodarsko enoto in se celo približuje konservativcem. Vsi ti močni sloji odklanjajo revolucijska gesla. Tem možem se je ustanovitev delavskih in vojaških svetov zdela sumljiva. Vodje socialistov so upali, da odvrnejo veliko nevoljo, ki je nastala proti njim, s tem, da so se začeli vneti za imperijalistična gesla, a po demokratičnih načelih. Predstavitelj te sinteze socializma ter imperijalizma je bil Kerenkij. A vsi poskusi v tej smeri so se izjalovili. Kerenkij je izgubil bitko za bitko, tako na zunanji fronti, kakor na notranji fronti proti boljševikom. V teh razmerah je tiranski socialistični diktatorji nasprotna stranka čakala le na trenotek, ko se oglasi mož, ki bo posrebel v strašno tragikomedijo, po kateri naj bi se Rusija pretvorila po principih, ki so v kričeem nasprotju z dejanskimi razmerami. Tak mož se je oglasil. Bil je to Kornilov... Petrograjska uradna poročila sicer trde, da je poskus Kornilova, napraviti protirevolucijo, ponesrečil in da je Kornilov zaprt, a »Nova Reforma« je mnenja, da ni tako, marveč drugače. Pravo stanje razmer je danes še tajnost in treba je počakati, da se zastor dvigne.

Na drugem mestu piše »Nova Reforma«: Socialno ravnanje na Ruskem je porušeno, Kerenkij je zadobil večjo moč kakor Kornilov, a da bi se otel delavskega in vojaškega sveta, se je zopet vrnil k velikim geslom o potrebi, ojačiti armado in nadaljevati vojno. S tem je ustvarjen velik razpor na Ruskem, ki se ne da poravnati. Kerenkij hoče ta spor poravnati s terorizmom. Začel je že z neštevilnimi aretacijami v vseh mestih. Celi odbori, da celo tak mož, kakor je knez Lvov, prvi predsednik revolucijske vlade, so zaprti. Kerenkij se je moral lotiti tega boja proti vsem »buržoazijcem«, dejanskim in namišljenim, ker je popolnoma

odvisen od voditeljev socialne revolucije. Kerenkij je proglasil Rusijo za republiko. Pravice za to ni imel. Ta pravica je ostala zavarovana ustavodajnemu zboru. Pomniti treba, da je veliki knez Mihael Aleksandrovič, ko ga je bivši car imenoval za svojega namestnika, slovesno proglasil, da se podvrže odločbi ustavnega zbora. A Kerenkij ni počakal na ustavni zbor, nego že zdaj proklamiral republiko in sebe za njenega edinega predstavitelja. Vlada z direktorijem petih članov. Ta čin se ne da imenovati drugače kakor nasilstvo. Iz tega nastanejo veliki prevratli. Razen Petra Velikega, ki prav za prav ni bil nič drugega kakor genijalen revolucionar, ni imel na Ruskem nikdar noben car tako absolutne in neomejene oblasti, kakor sedanj republikanski direktorij. Do carja so peljale zakonite instance, osredotočenje vseh moči v rokah vlade petih članov pa pomeni pogajanje vseh načel in povrnitev k najskrajnejšemu absolutizmu pod krinko osebne svobode in republike. Ni vzrokov dvomiti nad dobro voljo Kerenškega in njegovega direktorija, da so res republikanci in revolucionarji, da so idealisti, ki hočejo svoji domovini le dobro, a posledice dejanj so dostikrat veliko močnejše od ljudi, ki so taka dejanja izvršili.

»Petit Journal« poroča iz Petrograda: Izguba fronte od Dvini je ojačila delavski in vojaški svet za nov ultimatum vladi. Sovjet se ne prikriva, da bi dosegel ljudsko glasovanje proti nadaljevanju vojne. Samo velike zmage zaveznikov na vseh drugih frontah bi mogle položaj v Rusiji še rešiti.

Kakor izve »Vossische Zeitung«: Indirektno iz Londona, pravijo privatna poročila iz francoskih vladnih krogov, da so na Francoskem pripravljali, da bo Rusija vsled položaja dežele v kratkem prisiljena, pritiskati na zaveznike, da naj sklenejo splošni mir, ali pa bo morala skleniti sama mir. Položaj je za zaveznike brezupen ter ne morejo več računati na rusko pomoč.

Cernov proti Kerenškemu.

Lugano, 25. septembra. (Kor. urad.) Agentura Radio poroča iz Petrograda: Bivši minister Cernov, ki je prevzel vodstvo maksimalističnih elementov delavskega in vojaškega sveta, ne prikriva več svojega namena, strmo glavit Kerenškega, kakor hitro bodo to dovoljevale okoliščine. Tudi namerava potem sestaviti vlado, ki bi bila popolnoma vzeta iz delavskega sveta. Odstopa predsednika delavskega sveta ni smatral kot nezadovoljnost vseh članov predsedstva z večino delavskega sveta in napram sovražnosti sovjeta proti Kerenškemu. Nasprotno upajo Cernov in njegovi prijatelji, ki niso bili izstopili, da bodo pri novih volitvah pripomogli maksimalistom do zmage. Splošno se pričakuje v kratkem resni, za Rusijo odločilni dogodki, Cernov hoče doseči odločitev v njegovem sporu s Kerenškim ter prihaja je polemike med obema strankama vedno bolj ljute. Kerenkij se bo baje v kratkem vrnil iz Mohileva v Petrograd ter poskusil nasilno uveljaviti listo svojega ministrstva.

DEMOKRATIČNA KONFERENCA ODLOŽENA.

Petrograd, 25. septembra. (Kor. u.) Agentura. Za 26. september določena seja demokratične konference je bila odložena za en dan, da morejo priti vsi udeležniki v Petrograd.

Frankfurt o. M., 25. septembra. Kakor poročajo iz Petrograda, je bila demokratična konference preložena ter je sploh dvo m ilvo, ali se bo vršila. Vojaški položaj smatrajo zopet za resen, dasiravno Petrograd ni neposredno ogrožen.

Kodanj, 25. septembra. Glasom poročil iz Haparande, pripravlja rusko notranje ministrstvo energične korake, da evakuira Petrograd.

Politične vesti.

Narodna avtonomija v Avstriji in dualizem. Avstrijskemu ministrskemu predsedniku dr. Seidlerju blizu stoječa osebnost se je izrekla napram dr. Lazarju, dunajskemu dopisniku »Az Estaz« o problemu avstrijske notranje politike tako-le: Kako je zveza obeh držav monarhijske notranje utemeljena, je pokazala vojna. Kar se tiče vladnega programa, je naravno, da stoji v ospredju za vojno zvezana gospodarska vprašanja, a rešiti je treba tudi politične probleme, zlasti narodnopolitične. Vlada ima temeljno misel, namreč realiziranje narodne avtonomije v okviru kronovin. Taka avtonomija bi lahko jako izdatno zmanjšala nasprotje, ne da bi bila raztrgana po mejah kronovin izražena zgodovinska in gospodarska zveza. Mnogo glasov se je v Avstriji že izreklo za načelo o narodni avtonomiji. Če se bo pri tem načeloma vpoštevalo respektiranje historičnih dežel, bodo izginili še drugi pomisleki. Gre se samo za notranje - avstrijsko avtonomijo, odgovarjajočo specialnim razmeram Avstrije, ki naj služi posebnim potrebam našega državnega življenja in naj, izločivši gotova sporna ozemlja, pospeši skupno sodelovanje pri vseh skupnih delih. Vlada se v danem času oglasi z vodilnimi linijami svojega načrta, ki naj bo — seve ob popolnem vzdrževanju dualizma — primeren posebnim narodni in zgodovinski strukturi avstrijske države, v nasprotju z vsemi, čez vse obstoječe se suverensko dvi-

gajočimi projekti, kakor jih propagira ententa, in uredi zgolj lastno hišo po realopolitičnih, od domovinskega duha narekovanih uvaževanjih.

Svet za prehrano. Na Dunaju zboruje svet za prehrano. Pomanjkanje papirja nam brani, da bi obširne poročali o zanimivih razpravah, ki se tam vrše. Le nekaj stvari iz razprav naj približamo. Povedano je bilo, da je v Nemčiji padla splošna draginja za devet odstotkov, v Avstriji pa je narasla za 334 odstotkov. Namesto da bi država zabranila izkoriščanje mas, pa jih nalašč pusti izkoriščati, ker upa, da bo iz vojnih dobičkov plačala vojne stroške. To upanje je jalovo, ker vojnih dobičkov ne bo moglo zagrabiti. Namesto da bi bila vlada vpeljala nakazila na obleke, je pustila, da se narasle cene do blazine visočine, zdaj pa hoče uradnikom darovati obleko, prebivalstvo pa navaditi na beraško juho. — Nova naredba o krompirju in zvišanje cen za 5 kron je atentat na potrpežljivost prebivalstva, ki ga je mogla storiti le popolna nesposobnost ministrskega predsednika. — Poslanec Eldersch je dejal, da je razprava dokazala lažnjivost enote o prehrani. Celo agrarci priznajo, da je na 22 K določena cena krompirja nevarnost za kmetijstvo. Kdo bo pa sadil repo in žito, če lahko s krompirjem dosti več zasluži? — Cene sadja, zlasti jabolka, je treba znižati. Poroča se, da zaslužijo veletržci pri enem vagonu sadja do 4600 K, a ves trud, ki ga imajo, obstoji v tem, da podpisajo tovarni list.

Pomagaj, kar more pomagati! V svojem prizadevanju, delati proti jugoslovanski misli, se poslužujejo Nemci vseh mogočih sredstev. V zadnjih dnevih nemški listi prav pridno ponatiskujejo znani ščuvajoči članek »Hrvatske«, ki napada dr. Korošca in dr. Kreka. Značilno je, da nemški listi ne povedo svojim bralcem motive, ki so dovedli do tega članka v »Hrvatski«. Vzroke seveda morajo zmolčati, saj bi v nasprotnem slučaju morala izvedeti nemška javnost, da gre pri tem napadu »Hrvatske« le za osebnost par hrvatskih politikov, brez strankarskega ali narodnega posebnega vpliva, za ljudi, recimo podomače: štajercijanskega merila. Pisarjenje nemških listov — prednjačita »Grazer Tagblatt« in mariborska »Marburger Zeitung« — pa je tudi žalosten dokaz duševnega uboštva, ki vlada pri teh listih! Sicer pa ne zaslužijo polemike.

O jugoslovanski agitaciji v inozemstvu poroča »Hrvatska Država«: Pašić je imel v Rimu dolge konference s Sonninom. Razpravljala sta, kakor poročajo listi, o celotnem jugoslovanskem vprašanju, ne da bi bila prišla do povolnega rezultata. Pašić odločno vztraja na osnovi krfskega dogovora, po katerem vzhodna jadranska obal brezpogojno pripada bodoči »državi Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Posledica neuspelih konferenc je odstop srbskega poslanika v Rimu Ristića, ki se je preveč energično postavil za pravice Hrvatov glede Dalmacije in Istre ter je tako postal diplomatično nemogoč kot zastopnik Srbije pri kvirinalu. V ostalem stoji šansa Srbije pri ostalih državah entente zelo dobro. Pariz, London, Petrograd in Washington odločno podpirajo Pašića. Jugoslovanski Odbor s Trumbičem. Supplom. Hinkovcem in Potocnjakom pa neumorno deluje, da pridobi javno mnenje velikih svetovnih demokracij. V tem oziru je karakterističen pozdrav 360 zastopnikov poljskih strank, klubov in političnih organizacij iz Rusije, ki so poslali Pašiću telegram, v katerem pozdravljajo »grozovito preizkušeno« slovaške brate. Edino črnogorski kralj Nikita na to delovanje ne gleda s prijaznim očesom, listi so celo poročali o njegovih protestih proti bodoči jedinstveni Jugoslaviji. Nikita bi hotel na vsak način ohraniti Črni gori posebno pozicijo.

Po smrti pomiloščen. »Lidove Noviny« poročajo: Domobransko divizijsko sodišče v Krakovu je obvestilo te dni člane družine bivšega urednika nacionalno socijalnega lista »Straž« Josipa Kotka, da je Kotek vsled amnestijskega odloka z dne 2. julija t. l. pomiloščen. Kotek je bil obsojen 23. decembra 1914 zaradi veleizdaje na smrt na večalih, milostnim potom so izpremenili to kazen v toliko, da ga niso obesili, ampak ustrelili. In sedaj ko je mrt, so ga pomiloščili.

Nemci o Nemcih. V »Arbeiter Ztg.« piše Nemec iz rajha o Nemcih med drugim tudi tole: Če so danes obsojavani Nemci že po vsem svetu, če ne bodo mogli desetletja po vojni zastaviti svoje tuje dežele, če se je celo pri zavzeznikih prav občutno ohladilo navdušenje za občudovanja vrednega vojaškega zaveznika, če nas gledajo v vseh petih delih sveta z zmesjo jeze in zaničevanja, tedaj so to zakrivil Vsenemci s svojo nezaslišano nadutostjo, tedaj je to zakrivil imperatorski glas, ali pravzaprav feldvebski ton v občevanju z vsakim, ki ni predpostavljen, in pa potrpežljivost, s katero prenaša resnično ljudstvo gospodstvo bistvo tistih, ki si domišljajo, da so obvladavali sveta. Vojno dobimo le, če to dobimo hkratu proti ententi in Vsenemcem. Mir, ki bi puščal Vsenemce in njihove oprede, lunkeje in težke industrijalce, v njih-

vih pozicijah moči, bi bil manj kakor premirje. Bil bi nadaljevanje gospodarskega in osebnega zaničevanja nemstva na vsem svetu. Nikar naj si ne domišljajo, da pridejo preko obsojavnosti s svojim geslom: Naj nas sovražno, samo da se nas boje. Ne more se begati po svetu kot divja zver. Prej ali slej nas pobije premoč. In nemško ljudstvo niti ne more živeti, če ne obnovi zopet svojega trgovskega prometa z ostalimi narodi. Ne more preživljati svojih mas brez izvažanja in ne more kljub vseh svojih »zmagoslavjih« trgovinskih pogodb izvažati, ne da bi bilo sprejeto zopet v družino narodov. Zelo pravična in upravičena sodba o nemškem izvoljenem narodu.

Vesti iz primorskih dežel.

Vsi v Ljubljani stanujoči begunci se opozarjajo, da se drže že objavljenega alfabetičnega reda, ko prihajajo na magistrat (mestna dvorana) po izkaznice o istovetnosti za begunske podpore ter da v navedenem roku sigurno pridejo vsi, ki imajo dobiti begunsko podporo. Kdor bi ne prišel po izkaznico, se mu boče podpora ustavi.

Junaški smrti je padel dne 9. avgusta t. l. pri Tereseny, okraj Seret, v Bukovini, Stefan Kogoj, pešpolk rojen 1898. leta, pristojen v Skrišče pri Tolmini na Primorskem. Dopisnica je na razpolago pri Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta 38/1.

Goriški deželni urad v Ljubljani se nahaja začasno na Dunajski cesti 38, I nadstropje. Uradne ure za stranke ob delavnikih od 8. do 12. ure popoldne.

Naznanilo. Zupanstvo Bate uraduje sedaj v Zuhni h. št. 3, pošta St. Vid pri Zalični, Dolenjsko.

Dnevne vesti.

— Odlikovanja. Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje z meči je dobil višji finančni paznik Ivan Cutman. Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili višji rescipienti Franc Arko, Franc Eržen, Franc Kuhar, Adolf Galas, Valentin Černe in Ivan Štrekelj, višji finančni pazniki Peter Caharija, Stefan Kepnik in Jos. Žerjav. — Na ruskem bojišču je odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda Peter Silar, trgovec z Jesenice, sedaj korporal pri težkem topničarskem poljskem polku.

— Odlikovanja. S srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje je odlikovan g. Josip Jernejčič, narednik - vodja razvidnice pri dopolnilnem bataljonu kranjskega pešpolka v Judenburgu.

— Hrabrostne svetinje za oficirje. Cesar je določil, da morejo tudi oficirji za posebno odlično osebnost hrabrost dobiti zlato hrabrostno svetinjo 1. razreda. Nositi morajo oficirji hrabrostno svetinjo pred vojaškim za služnim križcem 3. razreda; doklade za svetinje oficirji ne bodo dobivali.

— Dobrodelni shod, ki se vrši jutri, je tako aktualna pa obenem tudi narodna zadeva, da si dovolimo še enkrat nanj opozoriti. Gre se za naše brate, naše rojake, meso od našega in kri od naše krvi, ki jim je vojska zdrava ali dom ali oče ali sina ali zdravje, roko, nogo, oči... gre za to, kako tem od usode tako kruto prizadetim pomagati in jim življenje kar moč olajšati. Na tem širnem polju je vsak delavec dobrodošel. Vsi, ki človeško čutijo, so poklicani k sodelovanju. Tu preneha vsaka razlika v naziranju o tem in onem. Na pomoč našim žrtvam vojske! mora biti naš skupen klic. — Opozorjamo posebno na referat sod. svetnika Milčinskega »Vojna in mladina«. Predmet je sam na sebi zanimiv; nad pokvarjenostjo mladine vsled vojn so tožbe splošne; in ta mladina je vendar naša, na njej sloni naša bodočnost. Milčinski pa je tudi mojster v obliki; njegovo predavanje je pravi užitek. Višek vseh razprav pa bo brez dvoma referat vladnega svetnika ravnatelja Šubica »Socialna preskrba invalidov«. G. ravnatelj bo govoril kot strokovnjak iz svoje obilne skušnje, ki jo ima kot vladni zastopnik in posredovalec pri preskrbi invalidov. Tudi zadnji referat, dr. Pavličičev »Pomoč beguncem in obnovitev Goriške« je vsega zanimanja vreden, kajti razdrta Goriška je naša skupna, velika narodna bolečina. — Natančen razpored shoda je prinesel naš list pretekli četrtek. Shod se vrši v Rokodelskem domu (Komenskega ulica 12). Pričetek kmalu po 9. uri, po končanem cerkvenem opravilu. Popoldne je zborovanje ob 3. in se prične s Šubičevim predavanjem.

— Koncert komorne pevke Gertrude Foerstel in virtuozije na klavirju Lissy Hammeri v deželnem

gledališču v četrtek 27. septembra 1917 ob pol 9. uri zvečer. Spored: I. del: 1. Fr. Schubert: Pesem: a) Slišal sem žuborenje potoka. b) Ti si mir. c) Se poje na vodi. R. Schumann: d) Pomladanska noč. 2. F. Chopin: a) Etude v E-dur. b) Berceuse. c) Valček v E-mol. Klavir. 3. F. Puccini: a) Molitve iz opere »Tosca«. b) Arija iz opere »Madama Butterfly«. II. del: 4. A. Mozart: a) Arija Pamine iz opere »Čarobna piščalka«. b) Arija »Nova radost — nova bolesta« iz opere »Figarova svatba«. 5. Rachmaninov: a) Praelude. Scriabine: b) Nokturno — za levo roko (na posebno željo). Alfred Grünfeld: c) Gavotte caprice. (Klavir). 6. G. Rossini: Arija iz opere: »Brivec seviliški«. Predprodaja vstopnic od danes naprej pri blagajni deželnega gledališča danes od 4. popoldne do pol 9. zvečer.

— Obleka. Nova naredba o preskrbi obleke ima namen, preskrbeti kolikor je sploh mogoče za najnujnejšo potrebo manjmovitega prebivalstva. Obenem urejuje naredba porabo onega blaga, s katerim je bil doslej promet prost. Že začetkom leta so bili pri centrali za bombaž in pri centrali za volno ustanovljeni oddelki za preskrbo obleke, ki so imeli nalogo, prevzemati in nakupovati blago. Obe centrali sta tudi dobili dovoljenje, izdelovati za ljudske potrebe obleke, v kolikor to dopuščajo razpoložljive surovine. To blago se daje po navodilu trgovskega ministrstva potom v posameznih kronovinah ustanovljenih deželnih central za oblačila v promet. Tako blago je dobilo samo na izdajnih mestih za ljudsko obleko in sicer na potrdila, da je potrebno. Ta potrdila izdajajo pregledovalna mesta, a dokazati je treba, da je dotičnik potreben in ubožen. Nadalje določa naredba, da je dovoljeno tudi v svobodni trgovini nahajajočo se obleko in perilo ter za njih izdelovanje potrebno blago prodajati tistim, ki je sami rabijo, le na dovolilo za nakup, če dotično blago ni zapisano v listi izjem. Dalje je odrejeno, da v slučaju, če kdo proda ali daruje že rabljeno oblačilo, kar je treba dokazati s potrdilom zbiralnega mesta za staro obleko, mu je brez daljnje preiskave, dati enako oblačilo ali za napravo takega oblačila potrebno blago. Glede oddaje starih oblačil takim osebam, ki jih same rabijo, je delati razloček med oblačili iz zalog deželnega oblačilnega mesta in med tistimi, ki jih imajo kupčevalci s starimi oblačili. Zaloge starih oblačil pri deželnih oblačilnih mestih, oziroma pri njihovih izdajnih mestih, se dobe po nabiralnicah oblačil potom svobodnega nakupa in po prisilni ponudbi, ki jo zaukazuje naredba. Pri poizvedbi o potrebi mora prosilec povedati, koliko oblačil in perila ima in kakšno je. Kupčijo s starimi oblačili urejuje naredba tako glede prodaje in nakupa posebno natančno. — Ta naredba je pač najboljša ilustracija, v kako mizerne razmere smo zašli.

— Iz srednješolske službe. Suplenta na državni gimnaziji v Kranju Josip Koletič in Peter Prosen sta premeščena, prvi na drugo državno gimnazijo in drugi na prvo državno gimnazijo v Ljubljani za dobro nepotrebnosti na prvo imenovanem zavodu, najdalje pa do konca šolskega leta 1917/18. Istotako je dodeljen profesor Vinko Marinko iz Kranja drugi državni gimnaziji v Ljubljani.

— Ljudskošolske vesti. Absolvirana učiteljska kandidatinja Ivana Žužek je imenovana za provizorično učiteljico v Vel. Laščah, Josipina Oberman za suplentinjo v Ribnici. Za učiteljico v Loškem potoku je imenovana Stanislava Zupanec. Za provizorično učiteljico v St. Vidu pri Ljubljani je imenovana kandidatinja Ivana Mihelič. Nadučitelj Anton Vilfan je prevzel vodstvo privatne deške šole pri Salezijancih na Rakovniku.

— Sprememba poslovnih knjižničnih ur. Javna ljudska knjižnica »Gospodarskega naprednega društva za šentjakovski okraj«, ki posluje v društveni sobi, Vožarski pot 2 (koncem Florijanske ulice), je od 1. oktobra dalje do preklica odprta ob delavnikih, t. j. ob torkih, četrkih in sobotah od 1/5. do 1/8. zvečer. Na razpolago so najlepše slovenske, hrvaške, nemške in italijanske knjige. Vstop v knjižnico ima vsakdo. Knjižnica kupuje knjige po razmeroma najvišjih cenah, hvaležno pa sprejema tudi darovane vsake vrste. — Na deželo knjižnica sama principijelno ne pošilja knjig za izposojanje.

— Slovensko osrednje čebelarstvo društvo v Ljubljani naznaja, da je dobilo od »Zveze čebelarstev« obvestilo, da dobi društvo 240 stotov sladkorja, da pa urad za ljudsko prehrano še dozda ni nakazal sladkorni centrali od c. kr. poljedel-

skega ministrstva dovoljeni sladkor, ki z zavlačevanjem nosi sedaj vso odgovornost za nepregledno škodo čebelarstvu. Zato je malo upanja, da bodo čebelarji pravočasno dobili sladkor za jesensko pitanje. Tudi glede cene še ni ničesar znanega. Opozorjamo, da se naročila za sladkor sprejemajo le do 1. oktobra t. l.

— Tukajšnji bančni zavodi so sklenili z ozirom na pomanjkanje premoga potrebno varčnost z razsvetljavo prejembo uradnih ur ter določili iste od 1. oktobra t. l. do nadaljnega od pol 9. do pol 1. ure.

— Požar v »Narodnem domu«. Sročil se je vžgal v kleti »Narodnega doma« v vojaške svrhe spravljene premog sedmih vagonov. Gasilci so prišli hitro na pomoč, tako da je škoda neznatna.

— Poročila sta se na Dunaju gospodična Helenka Komac, bivša učiteljica na Slovenskem, z gospodom inženirjem-arhitektom Wramušem Menaszem.

Senzacionalna iznajdba? Iz Maribora nam poročajo: Tukajšnji trgovec Baumelster je pričel z graditvijo velikih barak pri izmikalnem tiru na Tezni. Barake bodo služile za tvornico za brikete (kurivo). Prevzel bo namreč generalno zastopstvo neke veletrgovne za izdelovanje briketov v Gradcu. Ti briketi pa ne bodo sestavljeni le iz premoga, marveč se jih bodo moglo izdelovati iz vsakršne surovine, da celo iz — kamnja. Spajalna snov je baje taka, da omogoči zažiganje vsake tvorbe. Izumitelj je neki inženir v Gradcu, laškega pokolenja, ki je svoje iznajdbe tudi že patentiral. V Gradcu se je producirati pričlo komisije, na čelu ji grof Clary, z briketi iz kararskega marmarja. Ekspertment se je izborni obnesel in peč — navadna peč — se je v par minutah neverjetno razgrla. Izumitelj se bo baje v prihodnjih dnevih, na posebno željo, pred cesarjem producirati. Senzacionalna iznajdba bo po izjavi izumitelja baje v kratkem izpodrnila premožekope, les in olje za kurivo, ter bo neverjetno ceno. — Če ni vse skupaj veličanska, dobro preudarena sleparija, bi to res pomenilo kolosalen preobrat. Lahko pa tudi, da gre za navaden trgovski trik, ali pa za — veliko slepilo. Vsekakor nam bo že bližnja bodočnost pokazala, kaj in koliko je na vsej stvari. Čudno je vsekakor, da o tej iznajdbi do danes še graški listi ne poročajo prav ničesar.

Aprovizacija.

— Krušne komisije za Ljubljano in Spodnjo Šiško bodo uradovale v četrtek popoldne od 2. do pol 6. ure ter v petek in soboto od 8. do 1. ure popoldne. Izdajale se bodo sledeče izkaznice: 1.) v četrtek dne 27. septembra od 2. do pol 6. ure popoldne izkaznice za maščobo; 2.) v petek dne 28. septembra od 8. do 1. ure popoldne izkaznice za petrolej; 3.) v soboto dne 29. septembra od 8. do 1. ure popoldne izkaznice za kruh in sladkor.

— Krušne komisije za občino Vič. Meste in Zgor. Šiško bodo uradovale in sicer: za občino Vič v petek in soboto in za občino Meste ter Zgor. Šiško le v soboto. Izdajale se bodo le krušne in sladkorne izkaznice. Občina Vič, Zgor. Šiška in Meste ne dobe novih izkaznic za maščobo ter petrolej, ker se te izkaznice izdajajo le za mesto Ljubljano in Spodnjo Šiško.

— Meso na rumene izkaznice B. Mestna aprovizacija bo razdeljevala v četrtek dne 27. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa med stranke, ki imajo rumene izkaznice B meso. Določjen je tale red: Od 2. do pol 3. št. 1 do 200, od pol 3. do 3. št. 200 do 400, od 3. do pol 4. št. 400 do 600, od pol 4. do 4. št. 600 do 800, od 4. do pol 5. št. 800 do 1000, od pol 5. do 5. št. 1000 do 1200, od 5. do pol 6. št. 1200 do 1400, od pol 6. do 6. št. 1400 do 1600, od 6. do pol 7. št. 1600 do konca. Ena oseba dobi en četr, dve osebi po kg, 3 do 4 osebe tri četr, 5 do 6 osebi 1 kg, 7 do 8 osebi 1 1/4 kg, več osebi 1 in pol kg. Kilogram stane 2 K. Prinesite seboj razseljivo drobiž in držite se določenega reda. Otrok pod 10 let starih ne pošiljajte po meso.

— Nova nakazila za mast. Krušne komisije bodo oddajale v četrtek dne 27. t. m. popoldne od 2. do 5. stalna nakazila za mast, ki jih je izdala mestna aprovizacija, da omogoči z njimi lažje in sistematičnejše razdeljevanje maščobe. Mestna aprovizacija bo razdeljevala na ta nakazila odsele dalje redno maščobo. Tega razdeljevala bo deležno vse prebivalstvo, noben sloj ne bo izvzet. Vsi okrajji pridejo vedno v istem redu na vrsto. Razdelitev za vsak okraj bo vsakokrat pravočasno objavljena v časopisih.

— Špeh na nova nakazila za mast za I. okraj. Stranke, stanujoče v I. okraju, prejmejo špeh v petek dne 28. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Od 8. do pol 9. dopoldne pridejo na vrsto št. 1 do 150, od pol 9. do 9. št. 150 do 300, od 9. do pol 10. št. 300 do 450, od pol 10. do 10. št. 450 do 600, od 10. do pol 11. št. 600 do 750, od pol 11. do 11. št. 750 do 900, od 11. do pol 12. št. 900 do 1050, od pol 12. do 12. št. 1050 do konca. Stranke naj prinesejo s seboj nakazila za mast, ki jih je izdala mestna aprovizacija, in poleg teh mesečne maščobne izkaznice. Vsaka oseba dobi 1/4 kg. Kilogram stane 9 K.

— Krompir. Strankam, ki se zlagujejo v aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti št. 13 radi krompirja, bodisi da imajo nakazila za premož osebe, bodisi da od krušnih komisij sploh niso dobile nakazil, naznanjamo, da odpade

zlagovanje v četrtek 27. t. m. in v petek 28. t. m., ker bodo imele ta dva dneva tozadevne izpiske krušne komisije. Stranke II. okraja, ki bi se morale zlagovati v četrtek, naj se zglase v soboto dne 29. t. m., stranke III. okraja, ki bi se morale zlagovati v petek, naj se zglase v ponedeljek dne 1. oktobra.

— Čebula. Stranke, stanujoče v 9. okraju, bodo čebulo v aprovizacijskem skladišču na Dunajski cesti v petek dne 28. t. m. popoldne, na nove rodbinske izkaznice. Čebulo prično deliti ob 2. popoldne; vsaka oseba dobi 1 kg; kilogram stane 1 K 80 v.

— Izkaznice za petrolej se bodo izdajale le pri krušnih komisijah. Kdor ne pride h krušni komisiji, ne dobi izkaznice za petrolej, ker se pri magistratu ne bodo več izdajale. 1.) Eno izkaznico za petrolej dobi vsaka v Ljubljani ali v Spodnji Šiški stanujoča rodbina, ki nima v svojem stanovanju ne električne ne plinove luči. 2.) Drugo izkaznico za petrolej dobi vsi samostojni obrtniki, ki izvršujejo svojo obrt na svojem stanovanju ali v posebni delavnici, in ki nimajo ne električne, ne plinove luči v delavnici. Med obrtnike pa ni prištevati le čevljarje, krojače itd., temveč tudi one, ki izdelujejo, pripravljajo ali prodajajo živila, n. pr. peki, mesarji, gostilne, krčme, prodajalne za živila itd. Kdor hoče imeti še drugo izkaznico, mora predložiti komisiji obrtni list ali koncesijo ter podati izjavo, da nima ne električne ne plinove luči. 3.) Posesniki hlevov za govejo živino ali konje imajo pravico do druge izkaznice, ako predlože komisiji posestni list. 4.) Samci dobe eno izkaznico, le če spadajo med obrtnike, navedene pod št. 2. 5.) Prodajalne, ki ne prodajajo živil in pa pisarne ter drugi obrti, ki še izvršujejo na prostem (stavbeniki), ne dobe druge izkaznice za petrolej. 6.) Prejemnice za petrolej se bodo izdajale na magistratu le tovarniškim podjetjem, zavodom, bolnišnicam ter javnim uradom, vsi drugi naj ne hodijo po nepotrebnem na magistrat, ker ne bodo dobili ne prejemnice, ne kart za petrolej. 7.) Kdor rabi za druge svrhe kakor za razsvetljavo (to so razni obrti, ki rabijo petrolej za kurjavo) ali kdo rabi mesečno nad 50 litrov petroleja, naj vložijo svojo prošnjo za petrolej na ministrstvo za mineralno olje. V tej prošnji je odgovoriti na vsa vprašanja, ki so bila zadnjič objavljena. To prošnjo pa je predložiti mestnemu magistratu v potrdilo.

— Sladkor. Priložnostno podražnja in skrčenja sladkorja opozoril vas na članek v št. 429 »Reichspost« od 17. septembra t. l., ki povzema članek nemškega učenjaka dr. Richterja o saharinu. Pred 15 leti je bilo določeno, da se — kot strup — sme prodajati le v lekarnah proti zdravniškemu receptu; to se je motiviralo za zabranjenje zastrupljen, v istini bil je povod skrb za dobičke »cukerbaronov«. Notri do leta 1915. je veljal saharin za strup in gotovo smo opravičeni ga tudi danes smatrati kot takega. Saj so ravno zdaj imeli zdravniki priliko opazovati njegove kvarljive posledice, zlasti po njem provzročene bolezni žlečoda in črevesja, v prvi vrsti pri otrocih in starejših ljudeh. Čim več bo torej prisiljeno prišlo saharina v promet, tem gostejša bodo obolenja. Naši poslanci naj zastavijo svoj vpliv, da se ne odteguje brez potrebe ljudstvu sladkor, kakor tudi da se ne draži tako neprimerno, v korist milijonarjem, ki nimajo nikdar dovolj dobička.

Razne stvari.

• Tobak iz Bosne. Dočim vlada pri nas veliko pomanjkanje tobaka, ga imajo v Bosni več kakor ga potrebujejo. Z ozirom na to, si je mnogo ljudi, zlasti z Dunaja, naročevalo tobak iz Bosne. Zda je pa bosanska vlada temu naredila konec, češ, da zmanjka tobaka že za Bosno in za Hercegovino, če ga bodo izvažali. Vlada je izdala naredbo, da sme dobiti v Bosni in Hercegovini vsaka oseba le 12 in pol grama ali 10 cigaret na dan, izzemši ženske in dečke pod 16 let.

• Poneverjenje. Firma Pachhofer na Dunaju je poslala svolega komptorista Hansa Schuberja kasirat 13.000 kron. Komptorist se ni vrnil in gospodar se je že bal, da mu je mož poneveril onih 13.000 kron, ko se je oglašil zvonček pri telefonu. Klicatelj je dejal, da govori v imenu policijskega urada in da so pri njem dobili včeraj 13.000 K. Šef je bil vesel, da je obvarovan skode, a čez dva dni, ko ni nič slišal ne o svojem komptoristu, ne o policiji, je šel vendar vprašat, kaj da je. Izvedel je, da si je Schuber sam naročil telefonično policijsko obvestilo, da je pridobil potrebni čas in moral z ženo in poneverjenim denarjem pobegniti.

• Zloraba uradne oblasti v svrhu nedopustnih kupčij. Budimpeštanski »Vilag« je pridobil srditi članek, v katerem dolži ogrskega poljedelskega ministra Mezőffyja, da je zlorabeval svoje uradno oblast, si pridobil dovoljenja za velike transporte živil v Avstrijo, dovoljenja, kakršnih bi sicer ne mogel dobiti noben drugi človek. Ti transporti so šli posebno na Dunaj. Rečeni list zasmejuje ministra, češ, da je v svojem programnem govoru izjavil, da naredi konec zlatemu dožnju, ki pada v žep vojnih in drugih liferantov. Minister Mezőffy je na te obdolžitve odgovoril z izjavo, v kateri pravi, da ti napadi niso novi in da jih je že v marcu zavrnil. Zda ponavlja, da ni obžigal sebe, nego le članom gospodarske družbe, kateri je častni predsednik, preskrbeti velike udobnosti.

• Izdajalec nemških diplomatskih tajnosti. Ameriški listi poročajo o odhodu nem-

Nekega poslanika grofa Bernstorffa iz New Yorka sledi: Ko je bil grof Bernstorff z vsem poslanikiškim osebjem že na krovu parnika »Friderik VIII.«, je zapazil, da se njegov prvi tajnik še vedno ni vkrca. Nekaj minut pred odhodom parnika se je prvi tajnik prikazal na bregu, a na parnik ni prišel, nego se je kar s kopnega poslovil od grofa Bernstorffa, kliče mu smehljaje: Na svidenje po vojni! Ameriški listi trde zdaj, da je ta najintimnejši zaupnik nemškega poslanika — eden najprebrisanejših ameriških detektivov, ki je izsledil in razšifiral ter ameriški vladi izročil nebroj nemških diplomatskih brzojav, začeti od one, ki naj bi bila zapletla Mehiko v vojno z Zedinjenimi državami, do zadnje gorostasne brzojavke nemškega poslanika v Argentini grofa Luxemburga.

Pri glavobolu, napetosti v spodnjem telesu, bolečinah v križu, težkočah prebave, ki so vzrok zagatenja, poraba naravne »Franz - Josef grenčice« hitro povzroči dobrodejno izpraznjenje ter zboljša tek.

Rnjževnost.

— »Slovenski Trgovski Vestnik« ima v št. 9. sledečo vsebino: 1. Dr. R. M.: Prehranjevalna konferenca, 2. Stališče najvišjega sodišča glede dobavnih pogodb med vojno, 3. H. Sevar: Iz blagovnega znanstva. (Dolge.) 4. J. Piščanec: Carinstvo. (Dolge.) 5. Raznoterosti: Ureditev porabe premoga. — Ravnanje cene za vino. — Gospodarska zveza porcelanske industrije. — Izvoz petroleja v Nemčijo. — Sadje in sadne konzerve ter promet z njimi. — Računi na opominu niso podvrženi koleku. — Naša valuta. — Draginja živil. — Nabava inozemskega premoga. — Novo zvišanje železniških tarifov. — Mnogoletna francoskih bankovcev v prometu. — Položaj naše industrije. — Železni rudnik v Prjedoru. 6. Društvene vesti. Darila. — Izkaz posredovalnice.

Darila.

Družbi sv. Cirila in Metoda je daroval gosp. Iv. Vrhovnik, tu, 20 K, mesto venca na krsto pokojnemu Fr. Maseli. — Podlimbarkemu — Hvala!

Rdeči križ. Gosp. Josip Kosler, graščak v Ljubljani, je daroval Rdečemu križu povodom obletnice svoje umrle matere 100 K.

Upravištvu naših listov so poslali: Za Ciril - Metodovo družbo: Gosp. J. Tekavčič iz Mokronoga 11 K, nabral med škocijanskimi sejmarji. — Ga. Tina Frisch 10 K in rodbina Furlan v Ljubljani, 10 K, v spomin nepozabnemu prijatelju Franu Maselju. — Ga. Mira Frolč iz St. Petra 10 K in ga. Amalija Perne iz St. Petra, 15 K, mesto cvetja na krsto Vladojeve Mediceve. — Skupaj 56 K.

Za oslepele vojake: Gospica Dragica Kepa, na Viru, 18 K. Srčna hvala!

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Časopis in tisk »Narodne tiskarne«.

Odda se takoj **dve meblovani sobi** za enega ali dva gospoda. 3269 Kje, pove upravnštvo »Slovensk. Narod«.

Krasno graščinsko posestvo na Kranjskem, se radi razmeri proda. Vpraša se pisмено pod »A. B. C./3281« na upravnštvo »Slovenskega Naroda«.

300 rastočih HOJ ima na prodaj Jos. Puntar, Unec 23, p. Rakek. — Dovož do postaje Rakek ali Postojna eno uro. 3276

KONJ za vožnjo in tek se kupi. — Ponudbe z navedbo visokosti, barve in cene do 29. t. m. pod »Kupčija/3284« na upr. »Slov. Naroda«.

PRODAJALKA išče mesta za takojšen nastop. Naslov pove upravn. »Slov. Naroda«. 3278

Lep otročji voziček se proda, Ulica na Grad št. 6. 3283

Na prodaj je **5 KONJ** Strupl, Ljubljana, Radečkova c. 14.

Prodaje se **trije vinski sodčki** 30 do 60 litrov in velika reklamna deska, Zidovska steza št. 4./II. nadst. 3280

Kupi se, eventualno vzame v najem **hiša z vrtom** v kakem prometnem kraju na Kranjskem ali Stajerskem. Ponudbe pod »Kranjsko ali Stajersko/3282« na upr. »Slov. Nar.«

Suho, dobro dozorelo **seme solčnih rož** kupi Mat. Dožman, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 6./II. nadst.

BUKOV GOZD za izdelovanje drv, kakor tudi gotova drva se kupi po visoki ceni, na Kranjskem, ne daleč od železniške postaje. — Vzame se tudi večja njiva v najem v okolici Ljubljane. — Ponudbe: Ljubljana Poštni predal št. 151. 3285

Radi preselitve prodam: kredence (orehov les), salonske visoko ogledalo, jedilni, kavni in čajni servis, zbirsko suknjo, »Weltall und Menscheit«, »Österr. Recht« — vse dobro ohranjeno. Naslov se izve v upravn. »Slov. Nar.«

Prazne vreče

vsake vrste, suhe gobe, kumin, janež in druga semena kupuje vedno in v vsaki množini, ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trgovska firma

J. Kušlan, Kranj, Gorenjsko.

Vinski kamen

suhe gobe, kumino, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove sterže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč, kupi vsako množino po najvišjih cenah veletrgovina 2482

Anton Kolenc, Celje.

Brinje

za kuhanje žganja oddaja

v večjih in manjših množinah trdka

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta šte. 2.

Klobuke cilindre in čepice v največjih fazonah in v veliki izbiri priporoča **IVAN SOKLIČ.** Velika zaloga najmodernejših slaničkov. Priatelj Panama-slanički od 9 K do 50 K.

Absolvent trg. šole, Invalid več vseh pisarniških del, šoli začasnega mesta v kakti pisarni. Cenjene ponudbe pod »Kanceljiv/3279« na upr. »Slov. Nar.«

Za premogokop

se išče družabnik z 5—10.000 K. Dober dobiček, lahko je invalid, ženska in pisar itd. za nadzorovanje. Poblizje in obširnejše ponudbe na Betriebs-assistent L. St., cementna tovarna v Zidanem mostu. 3253

Lasne kite

najboljše kakovosti po 8, 10, 12, 14 in 20 kron; lasne podloge Krepp ali Python in lasne mrežice v vseh barvah; »NERIL« barva za lasne in brade od Dr. Dralica rjava, temnorjava ali črna po 2 in 4 K itd., vse še solidno, zanesljivo blage priporoča

Štefan Strmoli Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

Pozor! Zaradi vpoklicanja v vojaško službovanje je lokal odprt samo za prodajo blaga in sicer vsaki dan samo od 9 do 1/2 11 in v nedeljo od 9 do 11 ure dopoldan.

Adrija

fotomanufaktura drogerija, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 5.

priporoča veliko zalogo

desinfekcijskih preparatov kakor: Lysol, Lysoform, Kreolin, Formalin, Formalinove pastilje, karbolovo kislino, karbolovo apno itd. itd.

Velika zaloga fotografskih potrebščin in aparatov.

ŠKROB

(štirko)

da se brez pranja, brez škrobljenja ter brez likanja lahko očisti vsak ovrtnik in manšete.

Dobiva se povsodi.

Glavna zaloga pri trdki

Milan Hočevar Ljubljana

Sv. Petra cesta 28.

Istotam dobite

krtače za ribanje.

Za prevažanje pohištva se sprejme takoj **mladenič** Zglasiti se je v trgovini Bratovi, Stari trg št. 4, v Ljubljani. 3272

ŠTEDILNIK

(Sparherd) se kupi. Naslov: Jos. Bašič Spodnja Šiška, Vodnikova cesta št. 88.

Imam na razpolago 10000 do 15000 K, ki jih dam kot 3248

posojilo na hišo v mestu. Kdo, pove upravnštvo »Slov. Naroda«.

Proda se zelo ugodno popolnoma opremljena, izborna ohranjena, lopa

OPRAVA

za malo špecerijsko trgovino, tudi se odda en stroj za izdelovanje testenine za pekarno, ogled in pojasnila pri trdki Iv. A. Hartmann, nasl. Avg. Tomazič, Ljubljana. 3264

KISLO VODO

razpošilja

A. OSET, p. Guštani, Koroško. Kupim steklenice zamaške in sode.

Slovenska družina v Sarajevu (Bosna) išče v službo, pošteno in urno

DEKLE

ki je večja vseh domačih poslov, zna nekoliko kuhati in je vajena otrok. Plača 34 K, v slučaju dobre vporabnosti tudi več. Hrana dobra. Več se izve v Ljubljani, Gosposka ulica št. 4/L, (Francič), ali naravnost: Prof. S. Reich, Sarajevo, Košovo 18/a.

NA IZBIRO pošilja tudi na deželo: K asne 2652

BLUZE plašče, jopice, krila, kostume, nočne halje, perilo, modne predmete, športne klobuke in stoznike. Zelo solidna trdka:

M. Kristofič - Bučar Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

Fine

otroške obleke

in krstne oprave.

Licitacija žrebet.

Pri poveljstvu trenske skupine v parku pod Tivolijem

se bo prodalo v soboto 29. septembra t. l. ob 9. uri zjutraj okrog

200 žrebet licitacijskim potom.

Ponudbe smejo staviti le take osebe, ki imajo od okrajnega glavarstva p. otrdilo, da so poljedelci ali konjerejci. Prekupčevalci konj in mešetarji so od u. p. p. izključeni. 3220

A. & E. Skabernè
Najnovejše bluze za dame
Mestni trg št. 10.

Proda se v bližini mesta, pritična **hiša z vrtom.** Kje, pove upravnštvo »Slov. Naroda«. 3252

Kupi se **bolniški VOZ.** Ponudbe pod »Bolniški voz/3216« na upravnštvo »Slovenskega Naroda«. 3216

MOTOR KOLO znamka »Neckersulner« skoraj nove pneumatike (stare blage), se po ceni proda. — Ogleda se lahko od 12 do 2 ure pop. pri

Pracek, Sv. Petra cesta št. 43. 3183

Trgovski pomočnik išče mesta v špecerijski ali galanterijski trgovini. — Naslov pove upravnštvo »Slovenskega Naroda«. 3249

PRODAJALKA

boljša, samostojna moč z mnogoletno prakso zeli službe za takoj ali pozneje. Ponudbe pod »Boljša moč/3251« na upr. »Sl. Nar.«

Modistko in učenko

sprejme takoj Ivanka Stegnar-Vičič, modistinja, Ljubljana, Rimska cesta št. 10. 3250

Spretni šivilje

se sprejmejo takoj proti dobri plači. Istotam tudi učenke. Naslov pove upravn. »Slov. Naroda«.

Kupi se vsaka, tudi najmanjša, množina dobro posušenih

olupkov od hrušek in jabolč

vsako posebej po 2 kroni kg in dobro posušene prešene od hrušek in jabolč po 80 v kilogram. Ponudbe in pošiljatev se prosi na na trdiko Fran Kos, Ljubljana.

Išče se priden in zanesljiv

: hlapec :

h konju. — Oglasiti se je Dunajska cesta šte. 66, Ljubljana.

Zamaške

nove in stare, kupi vsako množino trdka „Ljubljanska industrija probkovih zamaškov JELAČIN & Ko, Ljubljana. 2278

Rudolf Bodenmüller

Splošni zavod za uniformiranje, Ljubljana, Stari trg št. 8.

— Jzdelovanje uniform, uniformskih opremljenih reči in civilnih oblek. — 3957

Rudolf Bodenmüller

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

» Delniška glavnica 10.000.000 kron. »

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fondl okroglo 1.500.000 kron.

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici sedaj v Ljubljani, in Celju.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje

aprovizacijske kredite.